

Enginyers Industrials

LA CRISI

Octubre 2009

Francesc Solé Parellada

UPC

Origen: agost 2007 titulars de milions d'hipoteques no poden pagar a USA

Paralitza el sistema financer americà

Causa: la regulació

“Precisament per evitar que els problemes privats passin a ser col·lectius tenim la regulació”

- **La regulació no estava ben plantejada**
- **Incompetència dels reguladors**

Com es genera el problema: una nova manera de fer banca: “originar per distribuir”: els títols de les hipoteques es venen a tercers i es genera líquid

- 1. Es dilueix el risc del crèdit, el crèdit es pot ampliar, però la transparència disminueix**
- 2. Les empreses filials no estan sotmeses a regulació**
- 3. La banca no vigilen la qualitat dels crèdits. Els crèdits es treuen del balanç dels bancs**

- Els actius financers perden 4,5 bilions d'euros en valor respecte al gener del 2007
- Els actius valen menys per tant el crèdit disminueix “crèdit crunch” (no hi ha tanta demanda i l’oferta te por”)
- La caiguda dels actius de la banca provoca necessitats de cobertura en els balanços i augmentar els fons de garantia (aprovisionar).
- La fallida es segura i el dominó també (el interbancari es paralitza) i... si l’estat no ajuda a corre cuita el sistema financer es col·lapsa
- Sense sistema financer no hi ha crèdits ni per l’indústria ni per el consum dels privats. Cau el PIB i creix l’atur

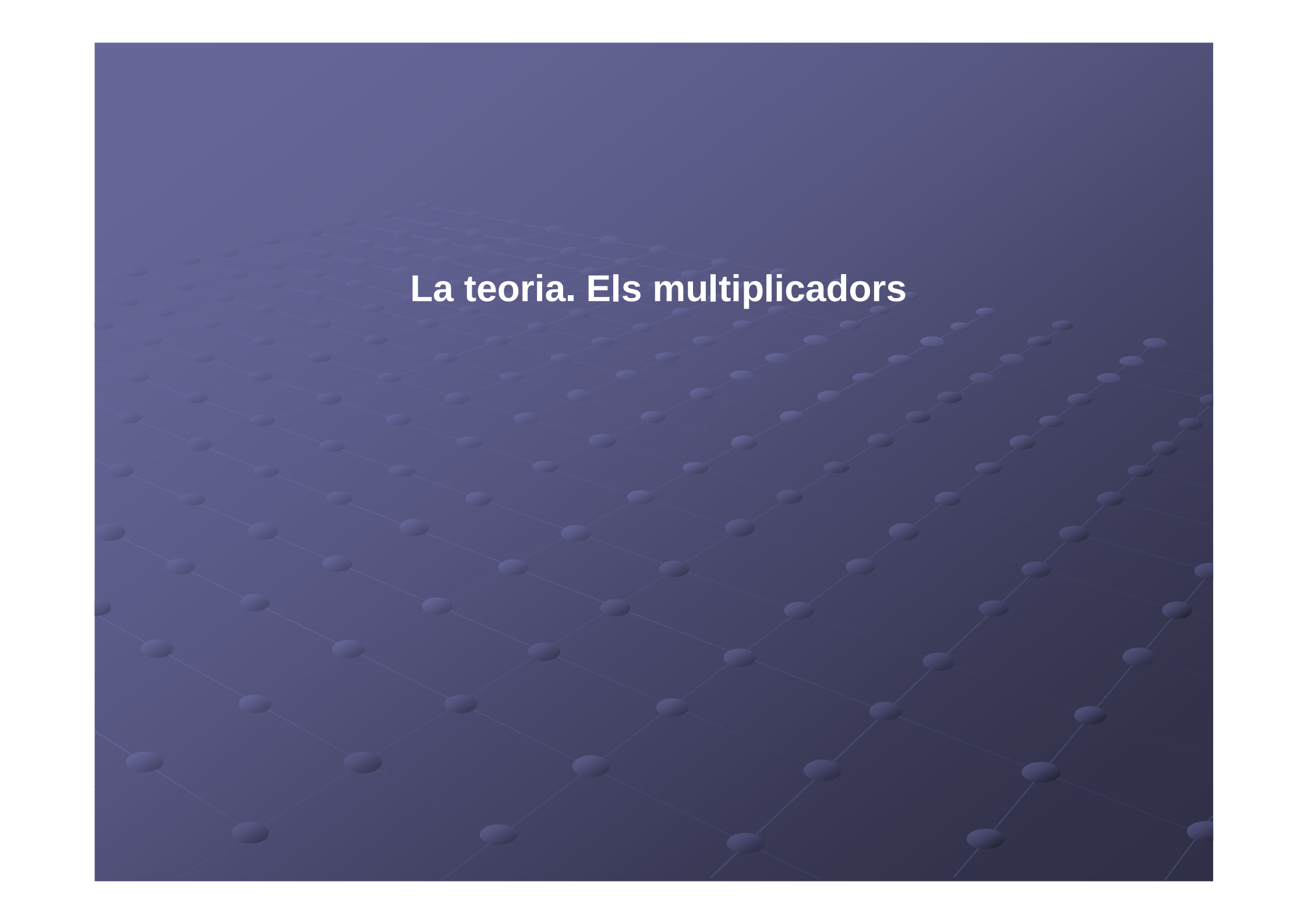
La bombolla immobiliària.

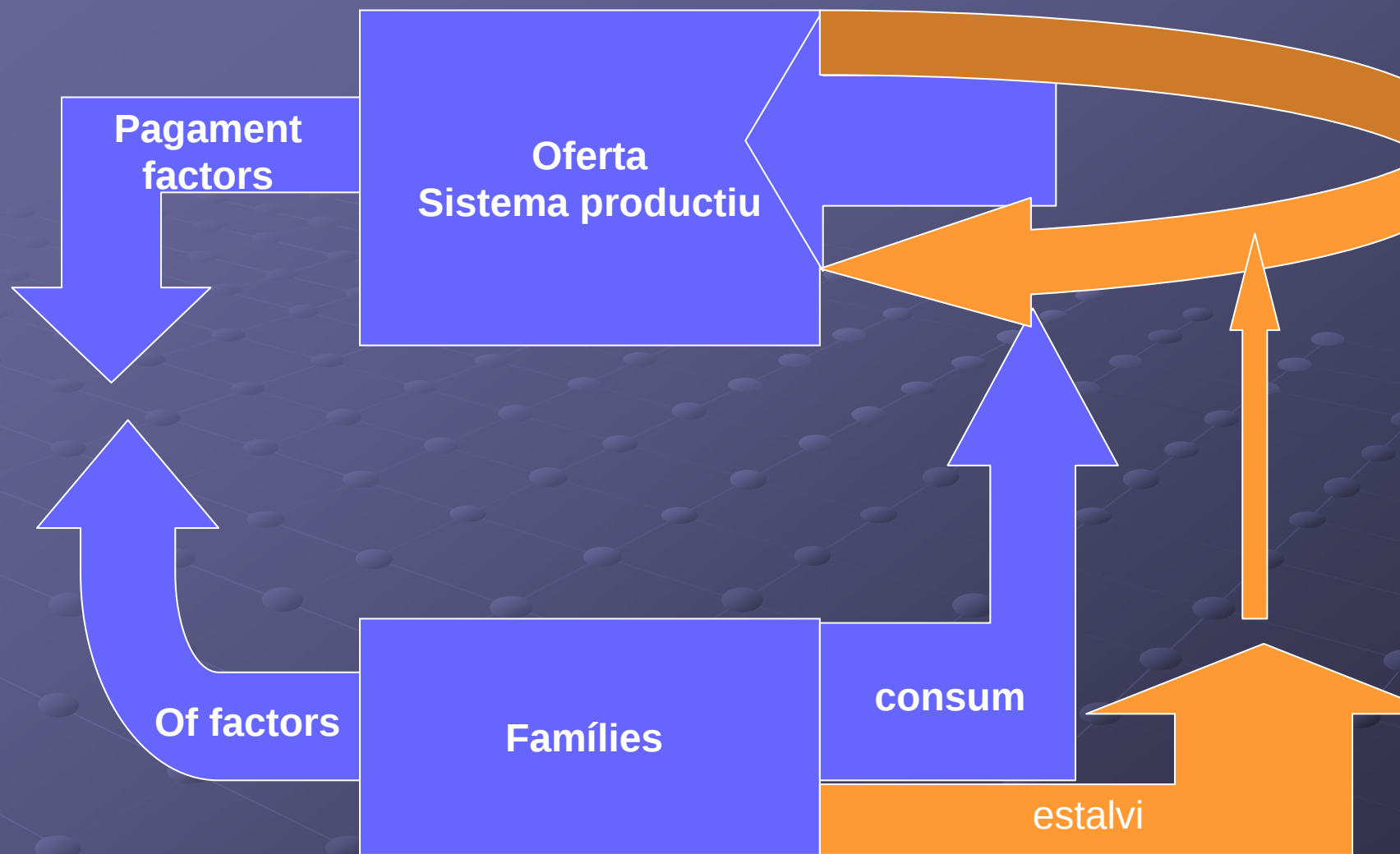
- La pujada dels preus estimula l'oferta
- Els crèdits “econòmics” l'especulació i la pujada de la demanda
- Per tant s'apugen els preus

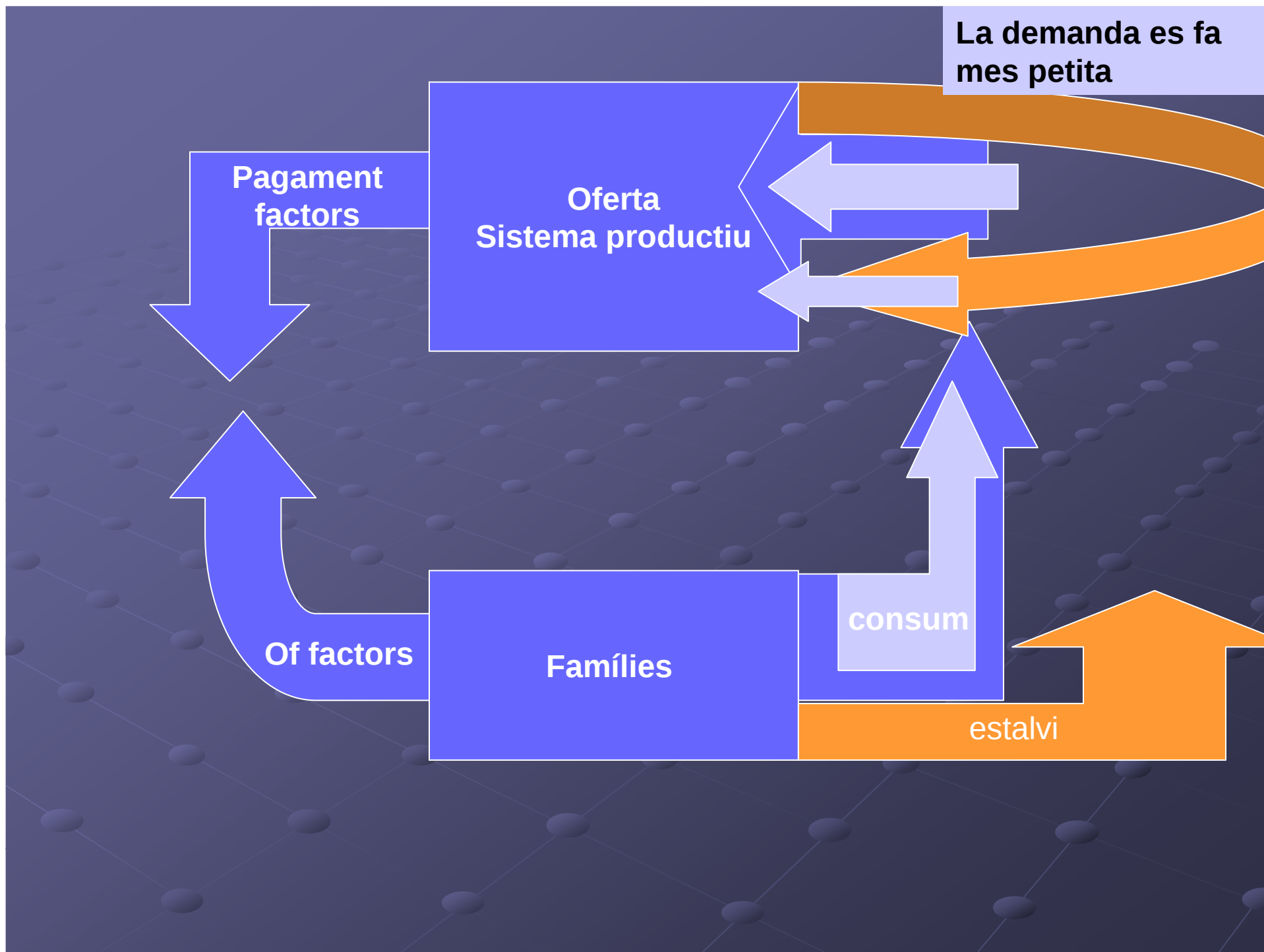
El 57% del crèdit es immobiliari

(Quan els preus de l'habitatge caiguin un 42% (aprox) i estiguin al valor que els hi toca els crèdits es tornaran a donar...)

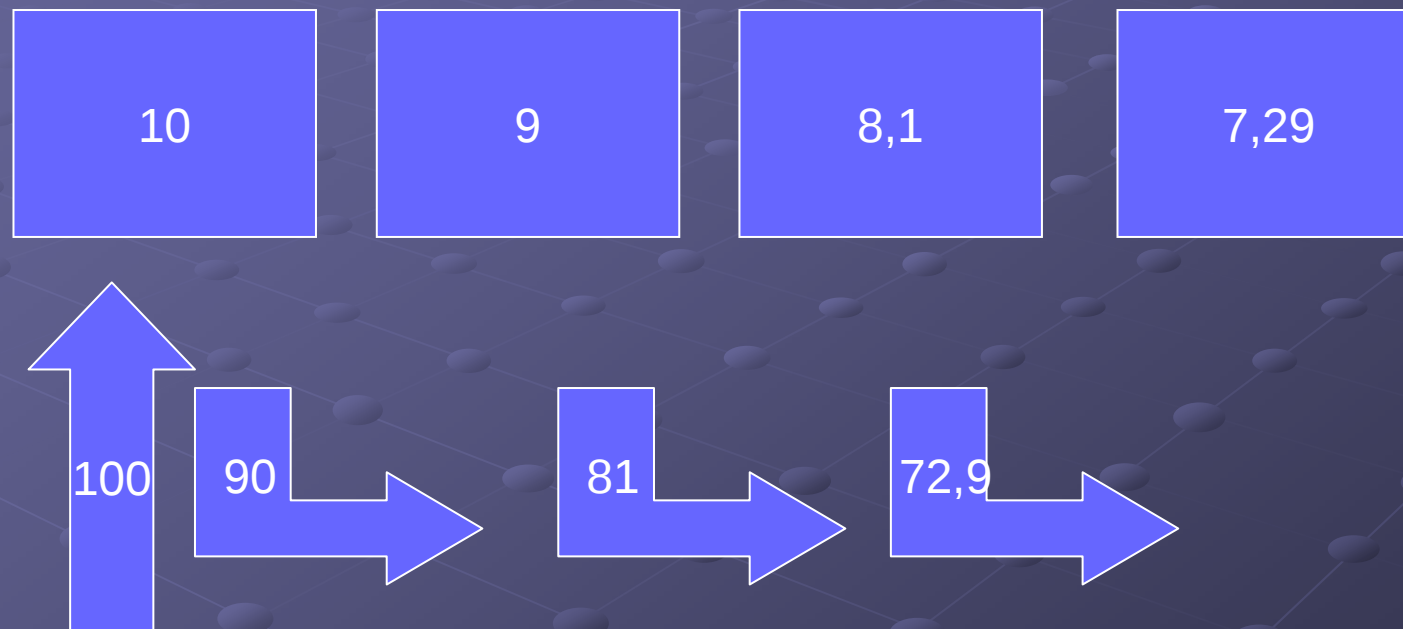
La teoria. Els multiplicadors

The background of the slide is a dark blue gradient. Overlaid on this is a faint, light blue geometric pattern. It consists of a grid of small, rounded dots connected by thin lines, creating a series of diamond or rhombus shapes that recede into the distance, giving a sense of depth and perspective.

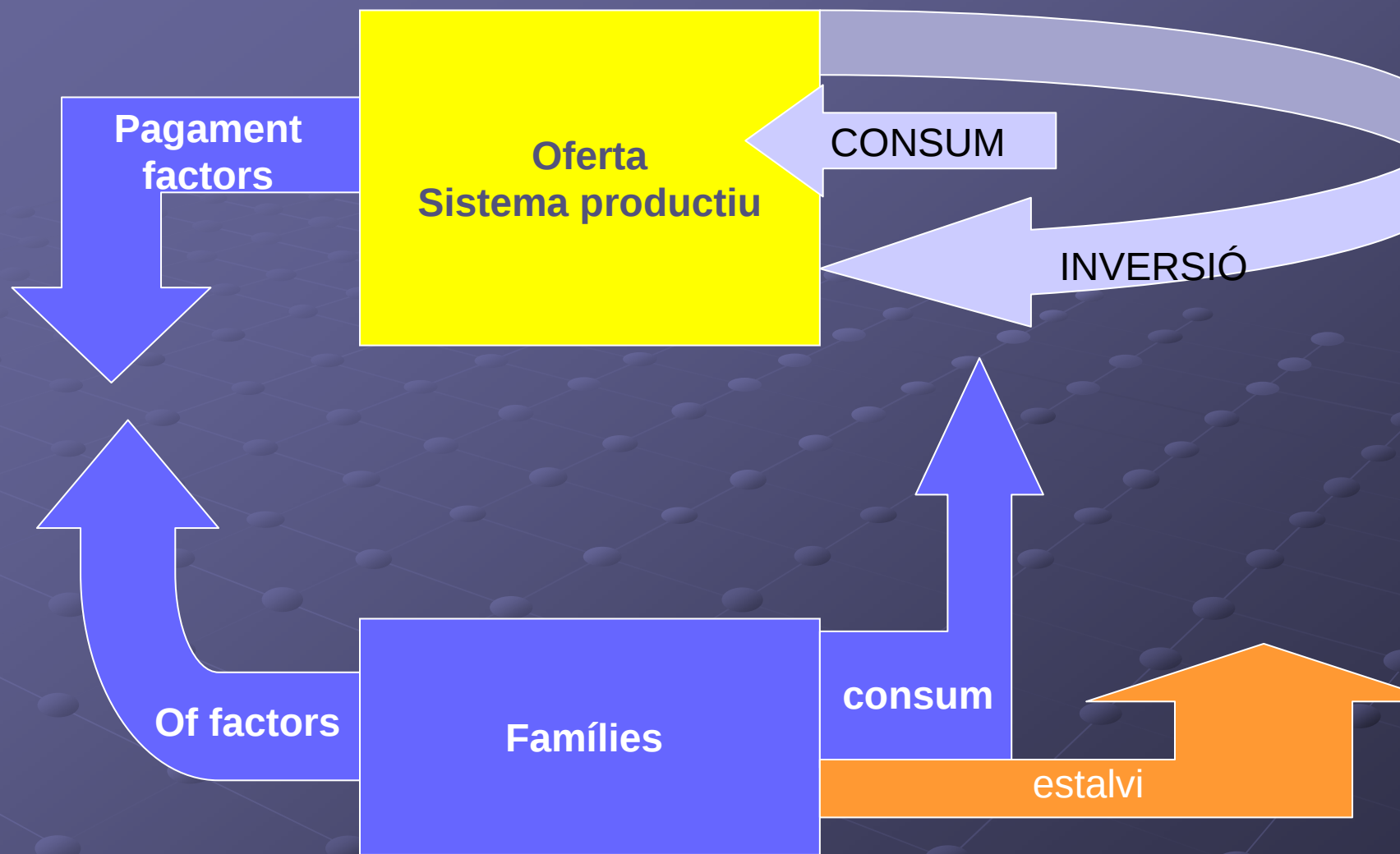

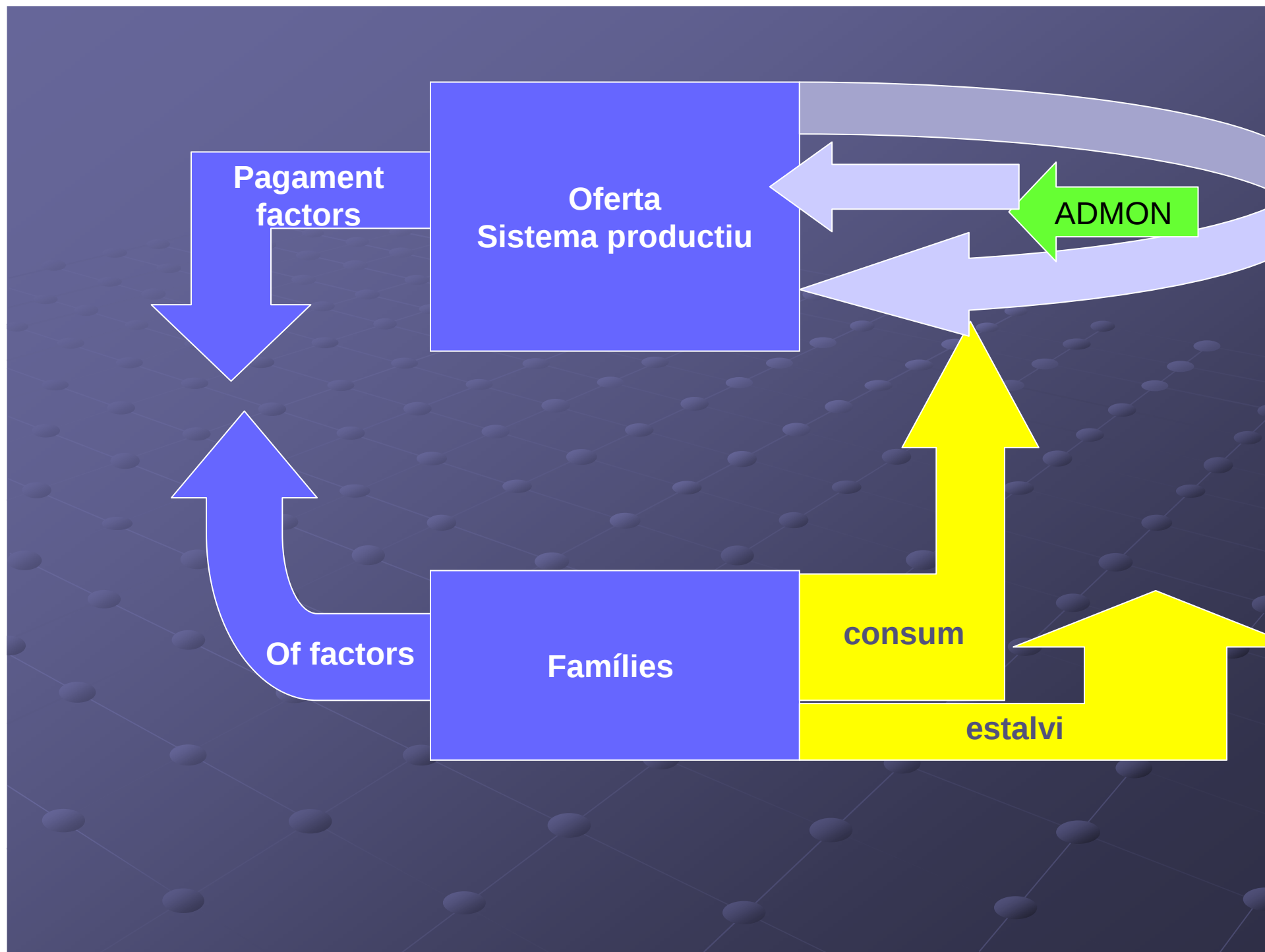
El multiplicador bancario. Reserves del 10%

Efecte accelerador

Període d'amortització d'una màquina 10 anys (el 10%)
Cau el consum 10%
Cauen les màquines el 100%

Dos camins:

- Posar diners
- Gastar mes diners
- (inventar una nova bombolla i no passar-se)

Coses que no passaran

- Els països emergents no patiran tant i ens trauran de l'embolic
- El que no fem avui hi podrem fer demà

CRONOLOGIA

2008

- setembre** 19 El govern dels Estats Units presenta un **pla de rescat del sistema bancari nord-americà** per un import de 700.000 milions de dòlars.
- octubre** 7 El Govern anuncia la creació d'un **fons per a la compra d'actius financers** a les entitats de crèdit fins a un màxim de 50.000 milions d'euros i apuja la garantia dels dipòsits i inversions a 100.000 euros.
8 El **Banc Central Europeu**, la **Reserva Federal** i el **Banc d'Anglaterra**, en una acció concertada amb altres bancs centrals, retallen els tipus d'interès oficials en 50 punts bàsics.
12 Els països de la zona de l'euro acorden una **acció concertada** per reforçar el sistema financer fins al final del 2009.
13 El Govern autoritza l'atorgament d'**avals de l'Estat** fins a 100.000 milions d'euros el 2008 a noves operacions de finançament de les entitats financeres, amb possible ampliació al 2009.
28 L'índex de la **borsa espanyola** IBEX 35 anota el nivell més baix (7.905,4) des del 2004.
29 La **Reserva Federal** redueix el tipus d'interès de referència fins a l'1,00%.
- novembre** 6 El **Banc Central Europeu** abaixa el tipus d'interès oficial fins al 3,25%.
15 Reunió del G-20 a Washington per a la **reforma del sistema financer internacional**.
20 L'índex Dow Jones de la **Borsa de Nova York** registra el nivell més baix (7.552,3) des del 2003.
28 El Govern anuncia un **pla d'inversió pública** de 8.000 milions d'euros en obres municipals i de 3.000 milions en diversos sectors i àmbits de l'economia.
- desembre** 4 El **Banc Central Europeu** abaixa el tipus d'interès oficial fins al 2,50%.
16 La **Reserva Federal** redueix el tipus d'interès de referència fins a una banda del 0%-0,25%.
24 El preu del **petroli** qualitat **Brent** cau fins al nivell més baix (37,23 dòlars per barril) des del juliol del 2004.

2009

- gener** 1 Nova ampliació de la **zona de l'euro**, amb l'entrada d'Eslovàquia, fins a disset estats membres.
15 El **Banc Central Europeu** abaixa el tipus d'interès oficial fins al 2,00%.
20 Barack Obama pren possessió com a **president dels Estats Units**.
- març** 5 El **Banc Central Europeu** abaixa el tipus d'interès oficial fins a l'1,50%.
6 El Govern anuncia mesures per **facilitar el finançament del circulant de les empreses mitjanes** i per **reactivar l'ocupació** i pal·liar els efectes de l'atur.
27 El Govern aprova un conjunt de **mesures per impulsar l'activitat**: reforma de la llei concursal, la reactivació de les assegurances de crèdit i la transposició de la Directiva de Serveis comunitària.
- abril** 2 El **Banc Central Europeu** abaixa el tipus d'interès oficial fins a l'1,25%.
Reunió del G-20 a Londres per a la **reforma del sistema financer internacional**.
- maig** 7 El **Banc Central Europeu** abaixa el tipus d'interès oficial fins a l'1,00% i anuncia mesures per facilitar liquiditat al sistema bancari.
12 El Govern anuncia **noves mesures de política econòmica**: eliminació parcial de la deducció fiscal per la compra de l'habitatge habitual a partir del 2011, ajudes per a la compra d'automòbil, reducció de la fiscalitat per a algunes pimes i autònoms, etc.
- juny** 12 El Govern **apuja els impostos** que graven el tabac, la benzina i el gasoil d'automoció.
26 El Govern crea el **Fons de Reestructuració Ordenada Bancària**.
- agost** 25 L'índex de la **borsa espanyola** IBEX 35 anota un màxim anual (11.427,8) amb un guany acumulat del 24,3% en relació amb el final de desembre de 2008.
26 L'índex Dow Jones de la **Borsa de Nova York** registra un màxim anual (9.543,5) amb una alça del 8,7% en relació amb el final de l'any 2008.

AGENDA

Setembre

- 2 Afiliació a la Seguretat Social i atur registrat (agost).
- 3 Consell de Govern del Banc Central Europeu.
- 8 Índex de producció industrial (juliol).
- 11 IPC (agost).
- 18 Enquesta trimestral de cost laboral (segon trimestre).
- 20 Comitè de Mercat Obert de la Fed.
- 23 Comerç exterior (juliol).
- 25 Preus industrials (agost).
- 29 Ingressos i pagaments de l'Estat (agost).
Avanç IPCH (setembre).
- 30 Balança de pagaments (juliol).

Octubre

- 2 Afiliació a la Seguretat Social i atur registrat (setembre).
- 5 Índex de producció industrial (agost).
- 8 Consell de Govern del Banc Central Europeu.
- 14 IPC (setembre).
- 15 IPC harmonitzat de la UE (setembre).
- 22 Comerç exterior (agost).
- 23 Enquesta de població activa (tercer trimestre).
- 26 Preus industrials (setembre).
- 27 Ingressos i pagaments de l'Estat (setembre).
- 29 Avanç IPCH (octubre). PIB dels Estats Units (tercer trimestre).
- 30 Balança de pagaments (agost).

XINA: PRINCIPALS INDICADORS ECONÒMICS

Percentatge de variació sobre el mateix període de l'any anterior, llevat que s'indiqui el contrari

	2007	2008	2008		2009		Juliol
			III	IV	I	II	
PIB real	13,0	9,0	9,0	6,8	6,1	7,9	–
Producció industrial	17,5	12,6	13,0	6,4	9,7	9,0	10,8
Producció elèctrica	15,7	6,7	6,7	–6,0	–4,3	–0,4	4,7
Preus de consum (*)	4,8	5,9	5,3	2,5	–0,6	–1,5	–1,8
Balança comercial (**)	262	296	258	296	317	295	280
Tipus d'interès de referència (***)	7,47	5,31	7,20	5,31	5,31	5,31	5,31
Renminbi per dòlar (*)	7,6	6,9	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8

NOTES: (*) Mitjana.

(**) Saldo acumulat de 12 mesos. Milers de milions de dòlars.

(***) Percentatge a final de període.

FONTS: Oficina Nacional d'Estadístiques, Thomson Reuters Datastream i elaboració pròpia.

BRASIL: PRINCIPALS INDICADORS ECONÒMICS

Percentatge de variació sobre el mateix període de l'any anterior, llevat que s'indiqui el contrari

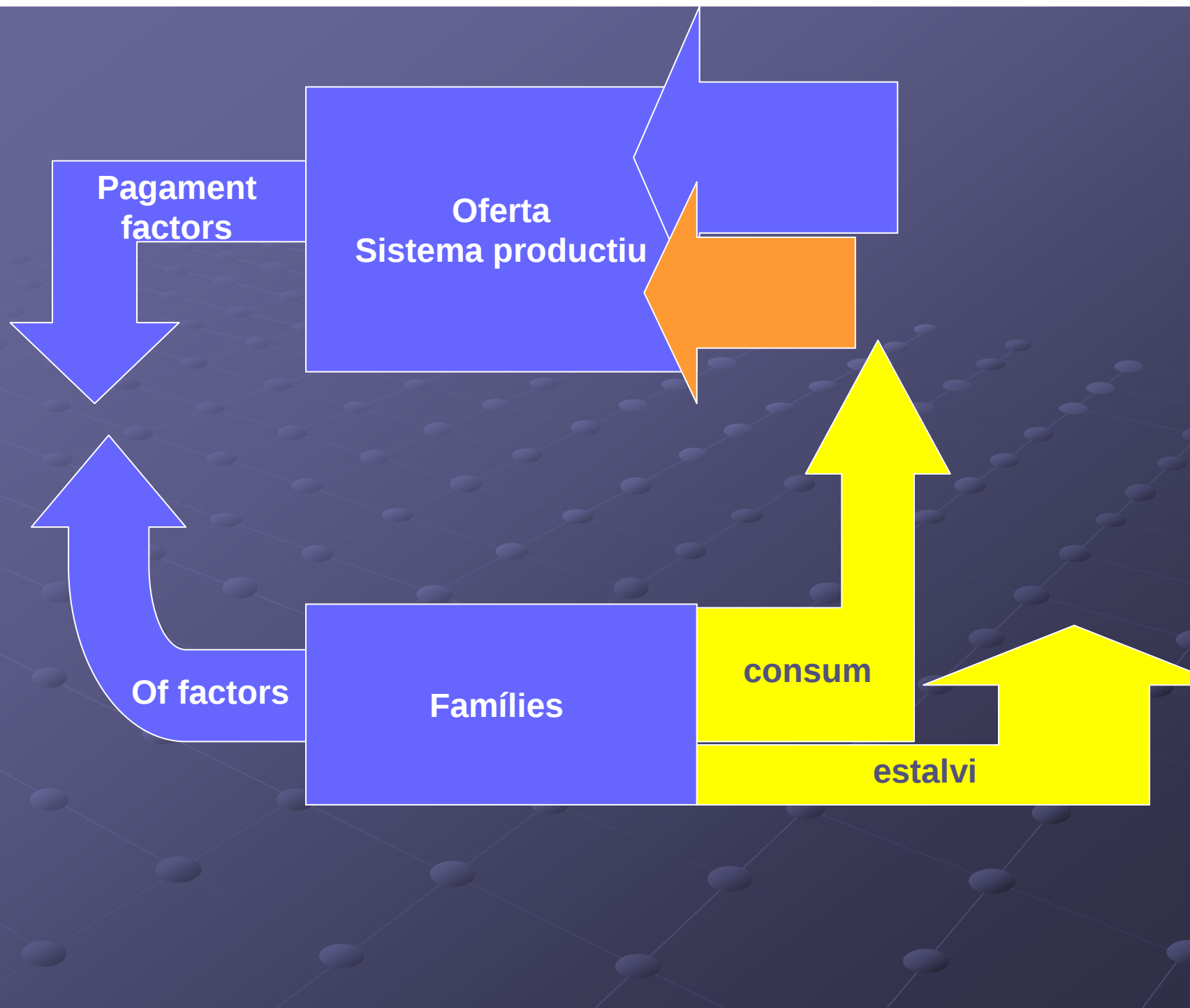
	2007	2008	2008		2009		Juliol
			III	IV	I	II	
PIB real	5,6	5,1	6,8	1,1	-1,6	...	-
Producció industrial	5,9	2,9	6,4	-6,2	-13,9	-11,5	...
Confiança del consumidor (*)	132,3	140,4	136,3	132,9	128,5	128,4	139,9
Taxa d'atur São Paulo (**)	15,0	13,0	12,7	11,6	12,6	13,9	...
Preus de consum	3,6	5,7	6,3	6,2	5,8	5,2	4,5
Balança comercial (***)	40,0	24,8	28,7	24,8	25,0	27,5	27,1
Tipus d'interès SELIC (%)	12,75	11,25	13,75	13,75	11,25	9,25	8,75
Reals per dòlar (*)	2,1	1,8	1,9	2,3	2,3	2,0	1,9

NOTES: (*) Valor.

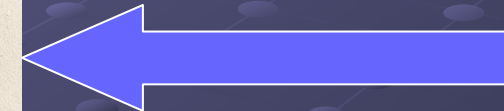
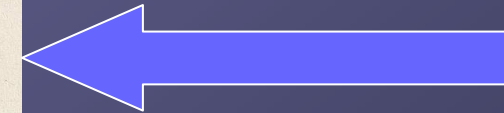
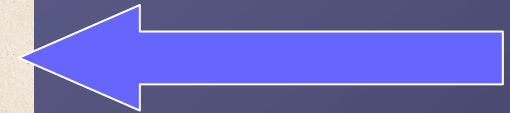
(**) Percentatge sobre població activa.

(***) Saldo acumulat de 12 mesos. Milers de milions de dòlars.

FONTS: Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística, Banco Central do Brasil i elaboració pròpia.

A partir de les deficiències que s'han posat de manifest amb l'embolic actual, la reforma de la regulació vigent haurà de resoldre les mancances següents: 1) Els reguladors haurien de conèixer el volum total dels riscos financers i qui els suporta, amb un detall de quantitats i tipus de risc. 2) El capital de les institucions financeres serveix per cobrir les pèrdues inesperades produïdes pels riscos assumits; per tant s'haurien d'impedir les pràctiques que permeten augmentar els riscos sense cobertura de capital suficient, com ara les empreses filials per aparcar-hi operacions financeres especials. 3) El sistema bancari, quan ven els crèdits que concedeix, hauria de mantenir una part del risc de les operacions, per tal d'assegurar que els preocupa la seva qualitat. A més, cap model d'avaluació del risc hauria d'acceptar el seu creixement il·limitat. 4) Tenint en compte la dimensió internacional del sistema financer, que la crisi ha posat de manifest amb tota claredat, la regulació ha de tenir una dimensió global, per ser efectiva. 5) Els bancs centrals són els garants del sistema financer en una situació de crisi; en conseqüència, a l'execució de la política monetària haurien d'afegir la regulació de totes les institucions financeres que, en moments de crisi, recolzen en els seus recursos.

Dos perills

- **No fer reformes. En epoca de cambios no hacer mudanzas**
- **La macro es el important i no la micro i per tant descuidar la industria per salvar els mobles**

ESTATS UNITS: PRINCIPALS INDICADORS ECONÒMICS

Percentatge de variació sobre el mateix període de l'any anterior, llevat que s'indiqui el contrari

	2007	2008	2008		2009		Juliol
			III	IV	I	II	
PIB	2,1	0,4	0,0	-1,9	-3,3	-3,9	-
Vendes al detall	3,3	-0,7	0,4	-8,0	-8,9	-9,6	-8,3
Confiança del consumidor (1)	103,4	58,0	57,3	40,7	29,9	48,3	46,6
Producció industrial	1,5	-2,2	-3,2	-6,7	-11,6	-13,2	-13,1
Índex activitat manufacturera (ISM) (1)	51,1	45,5	47,4	36,1	35,9	42,6	48,9
Venda d'habitatges unifamiliars	-26,7	-37,4	-36,2	-41,0	-40,0	-30,2	...
Taxa d'atur (2)	4,6	5,8	6,1	6,9	8,1	9,3	9,4
Preus de consum	2,9	3,8	5,3	1,6	0,0	-1,2	-2,1
Balança comercial (3)	-701,4	-695,9	-725,8	-695,9	-604,5	-503,4	...
Tipus d'interès interbancari 3 mesos (1)	5,3	2,8	3,2	2,2	1,2	0,8	0,5
Tipus de canvi efectiu nominal (4)	77,9	74,4	73,5	81,3	82,7	79,4	76,5

NOTES: (1) Valor.

(2) Percentatge sobre població activa.

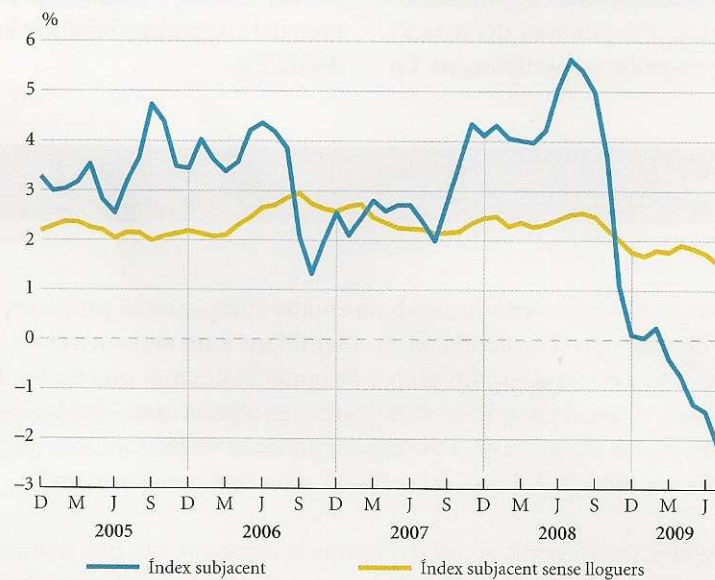
(3) Saldo acumulat de 12 mesos de la balança de béns i serveis. Milers de milions de dòlars.

(4) Índex del tipus de canvi ponderat pels fluxos del comerç exterior. Valors més grans impliquen apreciació de la divisa.

FONTS: OCDE, organismes nacionals d'estadística i elaboració pròpia.

ESTATS UNITS: UNA ESTABILITAT SUBJACENT

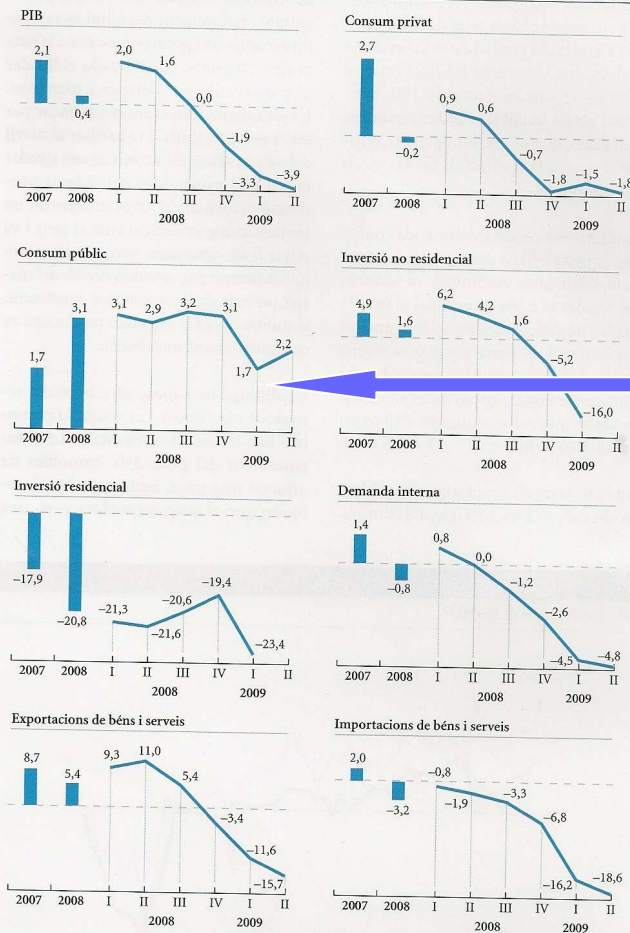
Variació interanual de components de l'índex de preus al consum subjacent (*)

NOTA: (*) L'índex subjacent exclou els aliments i l'energia.
FONT: Departament de Treball i elaboració pròpia.

EVOLUCIÓ DEL PIB DELS ESTATS UNITS PER COMPONENTS

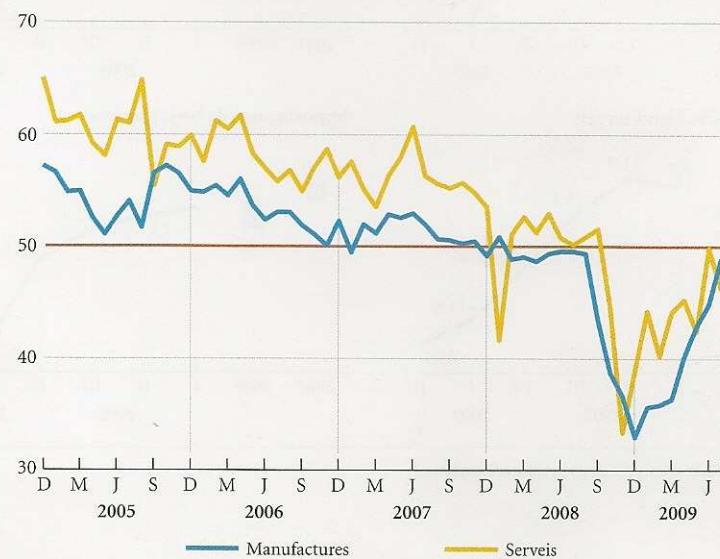
Percentatge de variació interanual en termes reals

FONTS: Bureau of Economic Analysis i elaboració pròpia.

ESTATS UNITS: ELS EMPRESARIS JA NO SÓN TAN PESSIMISTES

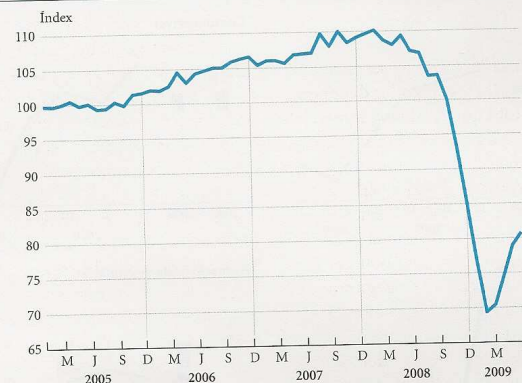
Nivell dels índexs de l'ISM (*)

NOTA: (*) Un nivell de 50 implica que hi ha tantes respostes optimistes com pessimistes.
FONTS: Institute for Supply Management i elaboració pròpia.

JAPÓ: LA PRODUCCIÓ INDUSTRIAL INICIA UNA ÀRDUA RECUPERACIÓ

Index de producció industrial

FONTS: Ministeri de Comunicacions del Japó, Oficina Nacional d'Estadística i elaboració pròpia.

Les febleses de l'ocupació i la demanda interna van ajudar a intensificar les tendències deflacionistes. L'IPC del juny va registrar un descens de l'1,8% interanual

i l'IPC subjacent, el general sense energia ni aliments, va recular el 0,7% interanual i va acumular el sisè mes consecutiu de davallades. Les fluïxes perspectives de re-

JAPÓ: PRINCIPALS INDICADORS ECONÒMICS

Percentatge de variació sobre el mateix període de l'any anterior, llevat que s'indiqui el contrari

	2007	2008	2008		2009		Juliol
			III	IV	I	II	
PIB real	2,3	-0,7	-0,3	-4,5	-8,3	-6,5	-
Vendes al detall	-0,1	0,3	0,8	-1,5	-3,9	-2,8	...
Producció industrial	2,9	-3,4	-3,3	-15,0	-34,0	-27,6	...
Índex d'actividad empresarial (Tankan) (1)	22,0	-2,8	-3,0	-24,0	-58,0	-48,0	-
Habitatges iniciats	-17,2	2,4	40,3	3,9	-21,4	-32,0	...
Taxa d'atur (2)	3,9	4,0	4,0	4,0	4,4	5,2	...
Preus de consum	0,1	1,4	2,2	1,0	-0,1	-1,0	...
Balança comercial (3)	12,6	4,0	7,5	4,0	1,4	1,0	...
Tipus interbancari 3 mesos (4)	0,7	0,8	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6
Tipus de canvi efectiu nominal (5)	77,1	86,6	81,9	98,5	102,1	95,7	96,9

NOTES: (1) Valor de l'índex.

(2) Percentatge sobre població activa.

(3) Saldo acumulat de 12 mesos. Bilions de iens.

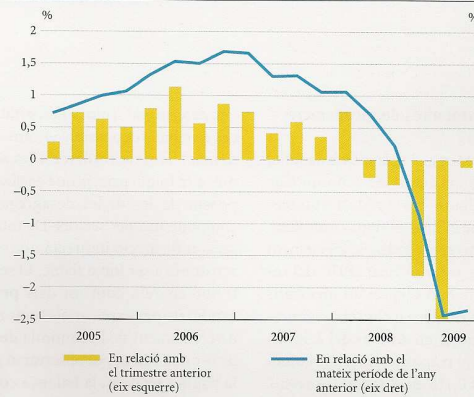
(4) Percentatge.

(5) Índex ponderat pels fluxos de comerç exterior. Valors més grans impliquen apreciació de la divisa. Mitjana de 2000 = 100.

FONTS: OCDE, organismes nacionals d'estadística i elaboració pròpia.

EL CREIXEMENT SORPRÈN POSITIVAMENT

Variació del producte interior brut en termes reals

FONTS: Eurostat i elaboració pròpia.

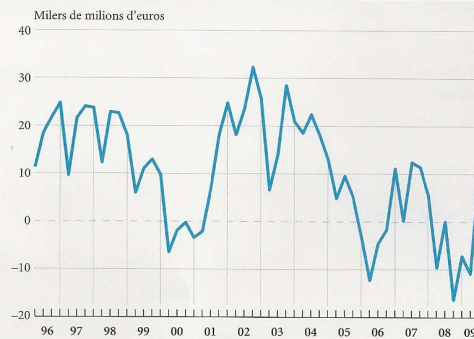
El sector exterior és un dels principals impulsors del canvi de tendència.

En el primer trimestre, van augmentar l'1,5% en el segon trimestre. A més a més, les importacions, que també es van enfonsar

en el primer trimestre, van recular el 5% en el segon trimestre. Això haurà fet que, probablement, la contribució neta del

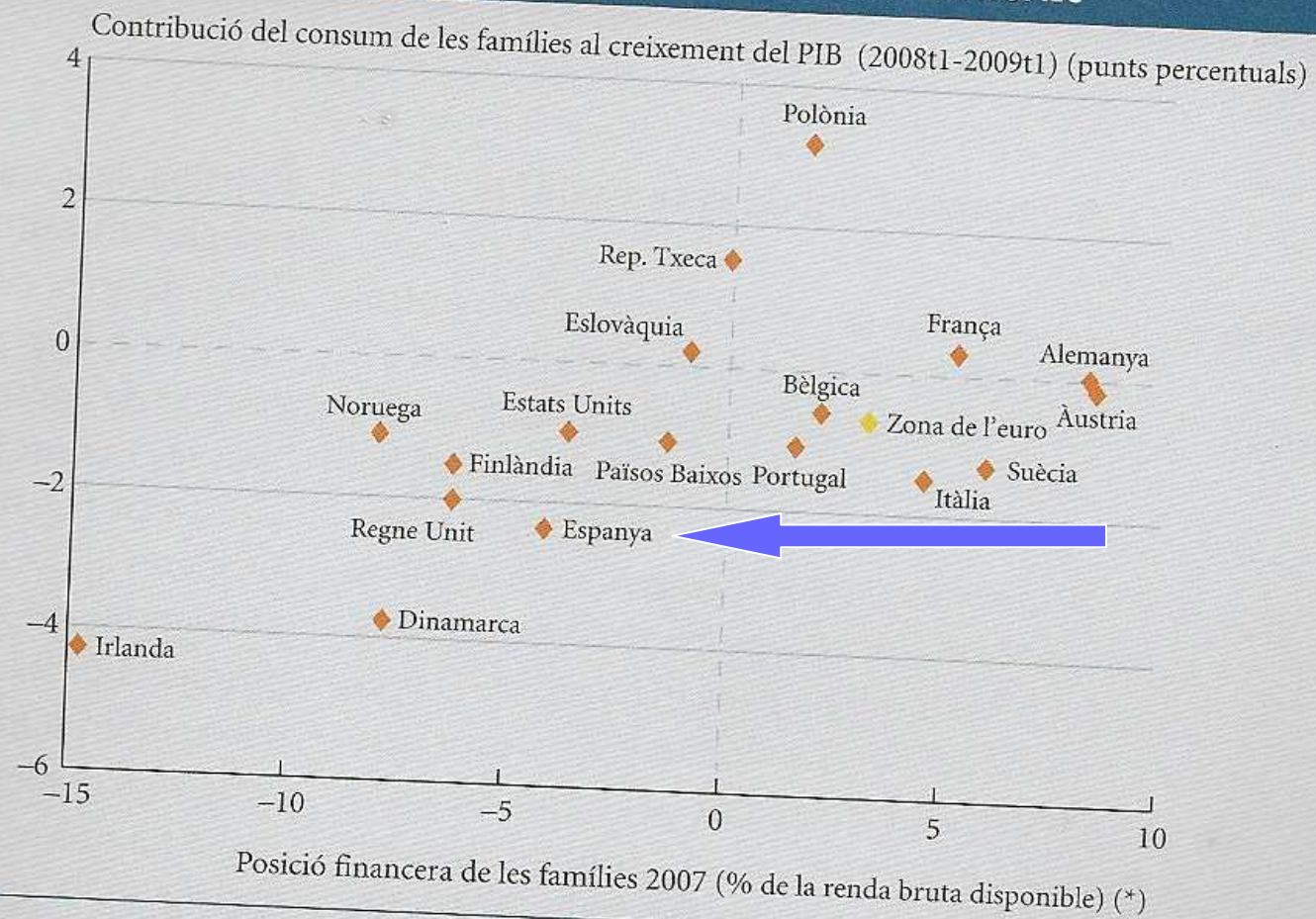
LA BALANÇA COMERCIAL RECUPERA EL VERD

Saldo d'exportacions menys importacions

FONTS: Eurostat i elaboració pròpia.

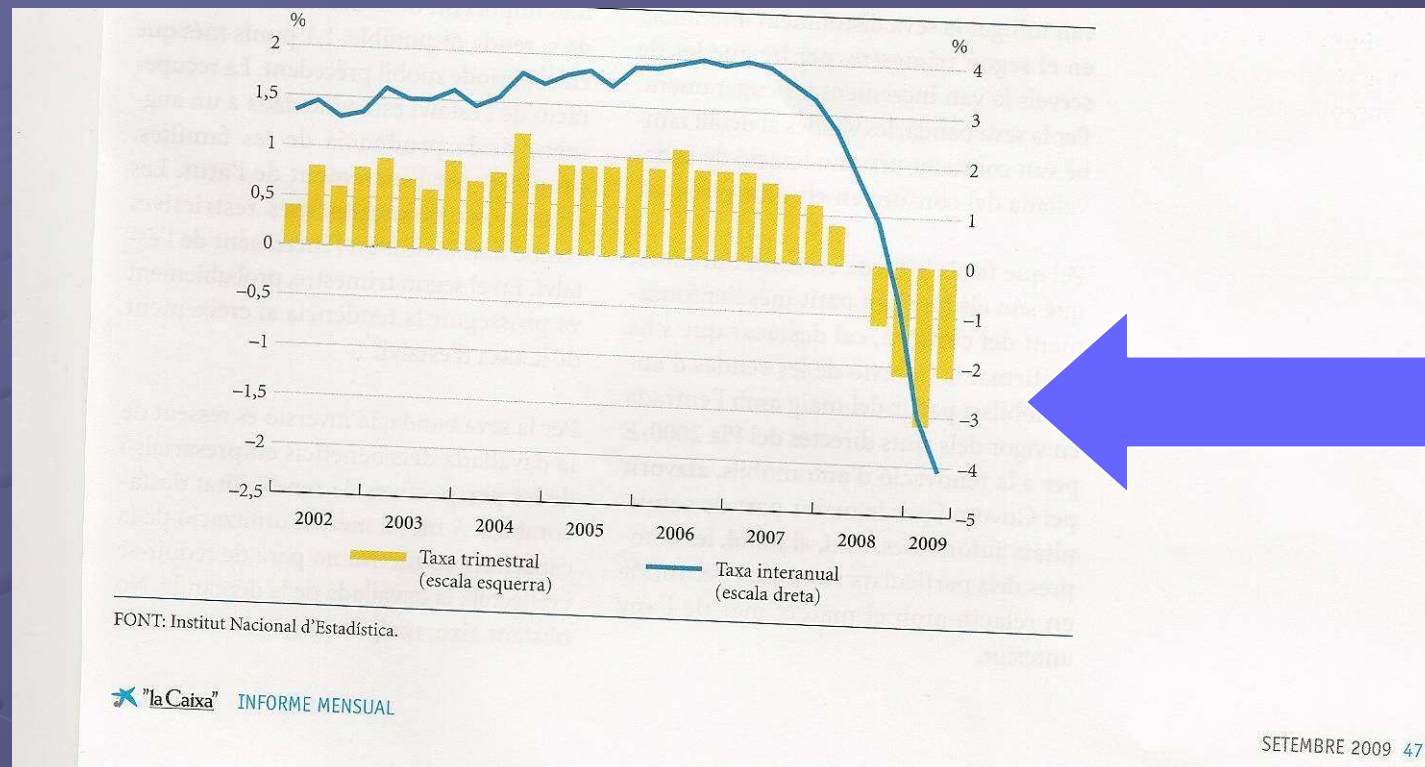
LA FEBLESA FINANCERA DE LES FAMÍLIES AFECTA EL CREIXEMENT ECONÒMIC

NOTA: (*) Estalvi-inversió.

FONTS: Eurostat i elaboració pròpia.

VARIACIÓ INTERTRIMESTRAL DEL PIB

INDICADORS DE DEMANDA

Percentatge de variació sobre el mateix període de l'any anterior

	2007	2008	2008			2009				
			II	III	IV	I	Abril	Maig	Juny	Juliol
Consum										
Producció de béns de consum (*)	1,7	-4,7	-4,4	-4,5	-10,3	-12,6	-11,1	-10,6	-7,0	...
Importació de béns de consum (**)	5,1	-7,7	-6,9	-4,1	-17,2	-9,4	-17,1	-19,8	-7,4	...
Matriculacions d'automòbils	-1,2	-28,1	-19,6	-32,5	-46,6	-43,1	-45,6	-38,7	-15,9	-10,9
Crèdit al consum de béns duradors	10,0	3,6	7,1	3,4	-4,2	-12,0	-	...	-	-
Indicador de confiança dels consumidors (***)	-13,3	-33,8	-30,7	-38,0	-45,3	-44,7	-37,0	-25,0	-22,0	-20,0
Inversió										
Producció de béns d'equipament (*)	4,6	-8,8	-6,1	-8,0	-20,8	-30,5	-22,3	-27,1	-24,0	...
Importació de béns d'equipament (**)	9,8	-19,6	-16,4	-15,9	-28,8	-31,3	-37,6	-32,3	-35,2	...
Matriculació de vehicles industrials	0,3	-43,6	-34,1	-50,1	-61,3	-52,4	-58,5	-53,4	-41,7	-37,8
Comerç exterior (**)										
Importacions no energètiques	7,3	-4,9	0,2	-4,1	-19,0	-26,0	-30,2	-29,3	-20,6	...
Exportacions	4,2	1,9	6,6	7,8	-8,4	-17,9	-22,6	-15,4	-4,7	...

NOTES: (*) Filtrat de diferències del calendari laboral.

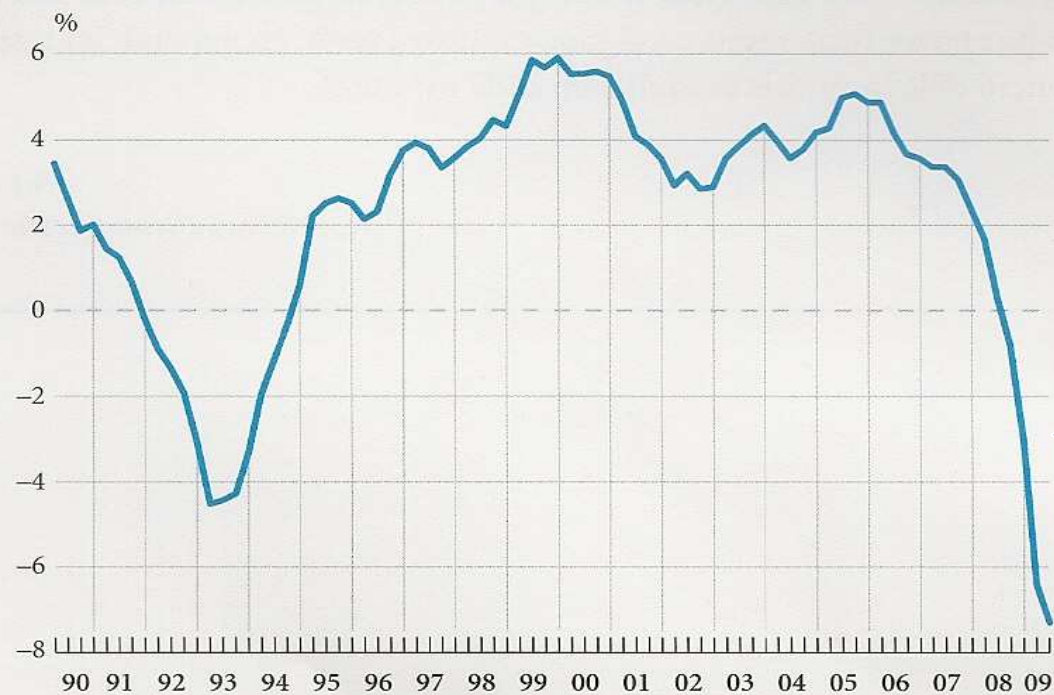
(**) En volum.

(***) Enquesta de la Comissió Europea: diferència entre els percentatges de respostes positives i negatives.

FONTS: ANFAC, Institut Nacional d'Estadística, Banc d'Espanya, Ministeri d'Economia i Hisenda, Comissió Europea i elaboració pròpia.

ES DESACCELERA LA DESTRUCCIÓ D'OCUPACIÓ

Taxa de variació interanual del nombre d'ocupats (*)

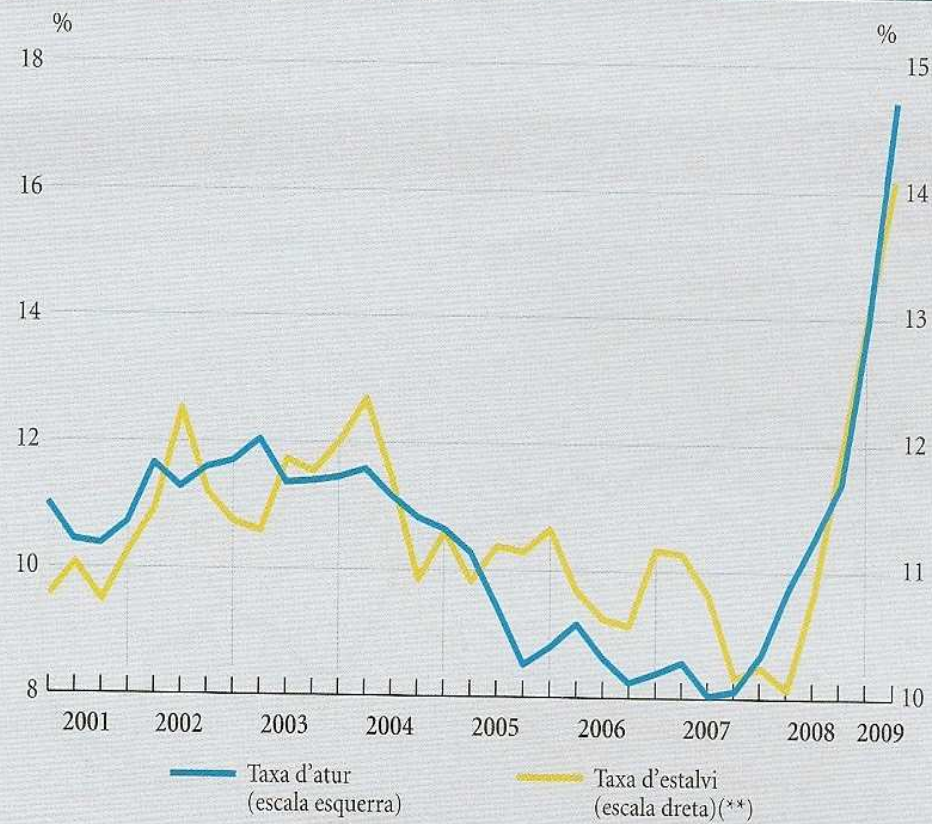

NOTA: (*) Dades corregides de l'impacte dels canvis metodològics introduïts en el primer trimestre del 2005.

FONTS: INE i elaboració pròpia.

LA INCERTESA EN L'OCUPACIÓ AFECTA L'ESTALVI FAMILIAR

Taxa d'atur sobre població activa i taxa d'estalvi de les famílies (*)

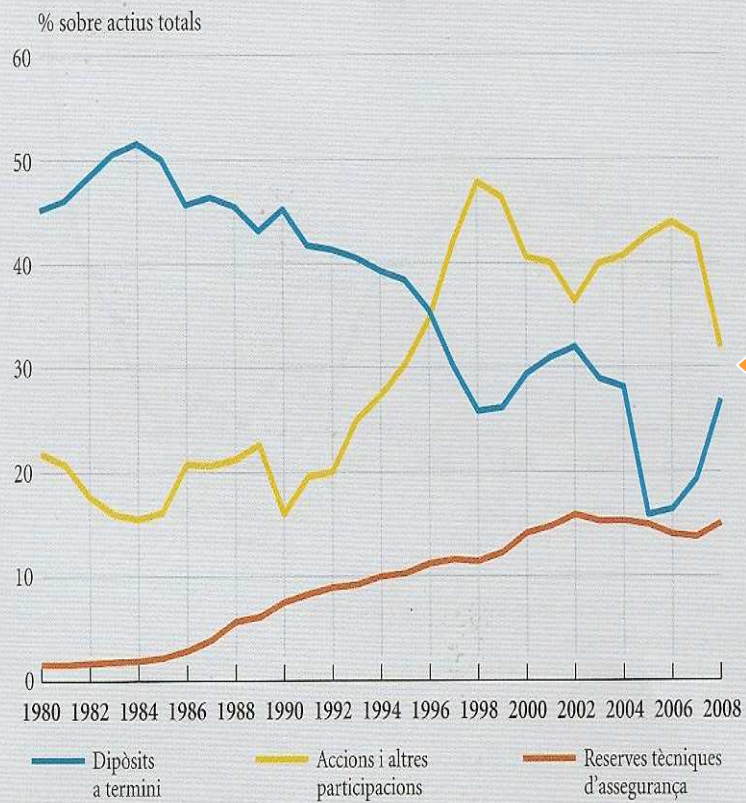
NOTES: (*) Inclou les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars.

(**) Mitjana mòbil de quatre trimestres.

FONTS: Institut Nacional d'Estadística, Banc d'Espanya i elaboració pròpia.

ELS INVERSORS FUGEN DEL RISC EL 2008

Actius financers de les llars i ISALSL (*)

NOTA: (*) Institucions sense ànim de lucre al servei de les llars.

FONT: Banc d'Espanya.

MOLTES
GRACIES

